

Štev. 7.

V Ljubljani, 1. malega srpana 1903.

Leto IV.

Pesmi Borisova.

Pomlad.

V daljni, tuji deželi
spavala je pomlad,
bila sirota zaprta
v mrzel, kristalen je grad.

Pa so prispeli vetrovi,
mehki vetrovi do nje,
ki so jo gnali s sabo
daleč iz tuje zemljé.

Kamor so prišli, vabili
so iz zemljice cvet,
v hipu izginila z zemlje
brata sta snežec in led.

Slovo.

Že solnce zatonilo
za daljno je goro,
ko sem od drage rodne
vasi jemal slovo.

Nebo obdal večerno
oblačni je ovoj,
le ena je žarela
še zvezda nad menoj.

In šel sem dalje, dalje
sred tihega polja
otožen in samotni
kot zvezda vrh neba.

Cvetka.

Polje v jutranji
rosi blesti se,
v vasi vesela
pesem glasi se.

Rožica v gozdu
glavo priklanja,
mirne in sladke
sanje še sanja.

Skozi vejevje
solnce posije,
cvetko rdečica
lahna oblije.

Kaj bi se tudi
ne sramovala,
ko je jutranjo
zoro prespala . . .

V maju.

Prišle so ljube ptice
iz juga spet v naš kraj,
privabil v naše gaje
veseli jih je maj.

Prepevale popevke
nam bodo noč in dan,
odmevalo njih petje
črez goro bo in plan.

In čuli bodo pesmi
prelepe vsi ljudje,
in radost se vselila
bo v sleherno srce.

V tujini.

Oj, sredi poljá, oj, sredi poljá
pa rožica bela stoji
in čašo nedolžno priklanja k tlom,
v otožnosti mi govori:

„Oj, daleč od tod, pod snežno goro
predrago stoji mi poljë;
tam sredi polja, tam sredi polja
pa znanke mi moje živé . . .“

In padla pod noč na širno ravan
je slanica iz neba;
končala je žalostno rožico,
oj, rožico sredi poljá . . .

Voščilo.

(Rozi Arriglerjevi.)

Draga moja Rožica,
slavni svoj obhajaš god,
kaj ti za vezilo daj
danes ljubi stric-gospod?

On, prijatelj mil otrok,
bodi vedno varuh tvoj,
Njemu živi in deluj,
za Boga in narod svoj.

Dobra deklica si res,
od sveta neskvarjena,
v cerkvi, v šoli in doma
pridna in nadarjena.

Ko v Ljubljano pridem spet,
kupim ti verižico,
ali pa — še bolje bo —
lepo novo knjižico.

Anton Medved.

Peter in Marko.

Spisal *Rajko Levin.*

Tega pa ne bom trpela, da bi ta pritepenec, ta Peter, tepel mojega Marka. Naj se rajši kar takoj pobere od hiše,“ tako se jezi kmetiška gospodinja na hišnem pragu ter drži za roko jokajočega dvanajstletnega dečka.

„Kaj pa vpiješ, Ivana?“ se oglasi njen mož Jurij, prišedši izza hiše.

„I, kaj se ne bi jezila? Peter je pretepel Marka brez vsakega vzroka. Ne vem, kaj misli ta paglavec.“

„Ne bodi no sitna, to so otročarije. Kaj pa je, ako se malo kavsneti. Sicer pa ne verjamem, da bi ga bil Peter tepel,“ jo miri mož.

Ženi se napno lica od jeze ter odgovori: „Praviš, da so to otročarije? Seveda, ti imaš rajši pritepenca kot svojega sina Marka. Le pojdi z menoj, ubogi Marko, da ti dam kos pogače!“

Nato odide z dečkom v hišo.

Gospodar pa odide proti hlevu, kjer je delal Peter, da bi zvedel, če je res pretepal Marka.

Peter Kosovel, tako se je pisal ta dečko, je bil brez očeta in matere in ravno toliko star kakor Marko. Starši mu niso ničesar ostavili, in sirota Peter se po njih smrti ni vedel nikamor obrniti. Zato ga je pa vzel Jurij Brezar, imovit kmet, k sebi, da bi pasel živino ter mu pomagal pri domačih opravilih. Peter je bil priden in je vedno marljivo opravljal svoje delo. Zato ga je Brezar tudi rad imel. Žena njegova pa je Petra sovražila, dasi-ravno ni vedela, zakaj, in je to sovraštvo vcepila tudi Marku v srce. Peter je bil seveda zategadelj žalosten, a imel je vseeno gospodinjo in Marka rad. Bil je hvaležen, da so ga sploh k sebi vzeli. Jurij je sicer večkrat svoji ženi rekel, naj ne ravna tako grdo s Petrom, ko je vendar največja sirota brez ljubečih roditeljev.

Toda žena ga ni slušala. Trpinčila je Petra venomer ter mu očitala vsak kos kruha.

„Peter, ali si res pretepel Marka?“ ga vpraša gospodar, prišedši do njega.

„Nisem ga. Marko laže,“ odvrne ta z jokajočim glasom. V tem pride iz hleva stari Luka, hlapec Brezarjev, in reče: „Deček govori resnico, on ni tepel Marka. Bilo je tako, kakor vam povem. Peter je tukaj meni pomagal listje v hlev nositi. Kar pride Marko, vzame pri hlevnih vratih naslonjeno koso ter začne mahati z njo proti Petru. Peter ga prosi, naj nikar ne maha z njo, da ga ne ureže. Tudi jaz mu rečem, naj pusti koso pri miru. Marko se pa zasmee, zavihti koso in kmalu bi bil zadel Petra. Nato skoči Peter k njemu in mu vzame koso. Marko pa se spusti v jok ter teče materi lagat, da ga je Peter udaril.“

„Saj sem vedel, da ga Peter ni tepel,“ odvrne nato gospodar in odide.

Med tem pa je sedel Marko v hiši ter jedel kos pogače, ki ga mu je dala mati.

Dasiravno se je Petru hudo godilo, vendar ga je tolažilo, ker ga je imel gospodar rad. Pa tudi to tolažilo in podporo je izgubil. Bilo je jeseni. Jurij in hlapec Luka se peljeta nekega dne v gozd po drv. Ko pa se vračata domov, se splašita konja. Zaman jih miri hlapec. Konja divjata in letita kakor blisk. Pri nekem ovinku pa se prebrne voz. Hlapec in gospodar padeta z voza. Toda hlapcu se ne zgodi nič hudega, Jurij pa pade tako nesrečno, da obleži nezavesten. Ljudje, ki so prihiteli na pomoč nesrečnikom, odneso Jurija domov. Ko se zave doma v postelji, začne tožiti, da ga neznansko boli v prsih. Žena pošlje po župnika. Ta pa svetuje, da naj tudi zdravnika iz mesta pokličejo. A tudi zdravnik ne more pomagati. Drugi dan izdihne Jurij svojo blago dušo, in odneso ga tja k cerkvi. Vsi domači so bili žalostni, najbolj pa seveda Peter. Saj je z njim izgubil svojega zaščitnika in dobrotnika. Sedaj se začne za Petra doba pravega trpljenja.

Ko je bil Jurij še živ, se je Ivana vendar nekoliko bala trpinčiti Petra. Sedaj pa je ravnala z njim kakor je hotela.

Kolikokrat se je ubogi deček jokal, ker je izgubil dobrega gospodarja. Nekoč izmakne malopridni Marko materi krono, da bi si mogel kupovati sladkarij, dasiravno mu je mati večkrat dala kak denar.

Gospodinja ni seveda nobenega drugega dolžila tatvine kakor Petra. Neusmiljeno začne pretepavati Petra in vpije nad njim: „Ni zadosti, da nam pojedáš kruh, ampak še kradeš mi denar. To je tvoja hvaležnost. Ti potepuh ti!“

Peter trdi, da on ni kradel, toda žena je bila trdno prepričana, da je on ukradel denar. Ko vidi, da Peter neče priznati tatvine, ga odpodi od hiše. Zaman prosi deček, naj ga še obdrži. Ona se ne da omečiti. Ubogi deček mora oditi. Žalosten se napoti v pet ur oddaljeno mesto, da bi dobil kje kako službico.

Sredi pota sede ves izmučen na travo ob cesti in se bridko zjoka. Kar se pripelje lepa kočija. V nji sedi postaren gospod prijaznega lica. Ko zagleda jokajočega dečka, veli ustaviti voz ter pokliče dečka k sebi.

„No, kaj pa ti je, da jokaš?“ ga vpraša prijazno.

Peter pove, da gre v mesto službe iskat, ker ga je gospodinja, katere mož ga je iz usmiljenosti k sebi vzel, zapodila od hiše, dolžeča ga tatvine.

„Misliš li, da boš v mestu lahko dobil službo?“ se nasmeje tuji gospod.

Peter pa molči, zakaj takega vprašanja se ni nadejal.

„No, le ne skrbi preveč za službo, dobiš jo lahko pri meni. Veš, trgovec sem. Če ti je po volji, pelji se z menoj v mesto,“ nadaljuje gospod.

„Prav rad grem,“ odvrne Peter, in oči se mu zaiskre od veselja.

„Torej dobro! Le sedi sem k meni!“

Peter sede, in voz zdrdra proti mestu. Spotoma pripoveduje deček tujemu gospodu, kako se mu je godilo. Gospodu se je smilil. Verjel je, da Peter ni denarja vzel, in zato mu reče: „Le vedno bodi tako pošten! Pridnost in poštenost krasite vsakega človeka. Ako boš vedno tako vrl dečko, se bova dobro razumela.“

Kmalu dospejo v mesto, in voz se ustavi pred veliko hišo. Bila je prodajalnica tega gospoda. Peter in gospod ideta v hišo.

2.

Ivan Malovrh se je pisal oni tuji gospod, ki je vzel Petra v službo. Bil je bogat trgovec. Prodajal je blago in tudi z lesno kupčijo se je pečal. Peter je bil v novi službi jako delaven in ubogljiv, zato ga je tudi imel gospod Malovrh jako rad. Ko je izpoznal, da ima Peter bistro glavico, ga je dal v mestno trgovinsko šolo, da bi si pridobil potrebne vede v trgovinskih zadevah. Peter je hodil v šolo jako rad in se izvrstno učil.

Preteklo je več let. Peter ni hodil več v šolo, bil pa je še vedno pri gospodu Malovrhu ter je bil že njegov knjigovodja. Ker se je gospodar že postaral, ga je namestoval Peter, ki mu je vse zaupal. Večkrat sta se oba skupaj peljala kam po opravkih. Večkrat sta bila tudi v Petrovi rojstni vasi. Tu pa se je mnogo predrugačilo. Marko je bil že samostojen gospodar. Bil je izmed najimovitejših posestnikov. Imel je razen lepe hiše veliko rodovitnega polja in prostrane, lepe gozde. Njegova mati pa se je jako postarala. Toda Petra sovražiti še nista nehala, zlasti ju je v oči bodlo, ker se je Petru tako dobro godilo. Peter je nekoč, ko je bil zopet v rojstni vasi po opravkih, prijazno nagovoril Marka. A ta se ni hotela nič z njim pečati, ampak se je jezno obrnil v stran. Od takrat ga ni Peter nič več nagovarjal, ker je videl, da je Marko trmast.

Ker je imel Marko Brezar lepe gozdove, začne sekati in prodajati les, kar mu je donašalo veliko dobička. Zato sklene Petrov gospodar, da kupi pri njem gozd. Gre k Marku in se pogodita za kupčijo. Malovrh mu odšteje nekaj tisočakov. Potem napravita tudi potrdilo, da je vse urejeno in plačano. Petra pa takrat ni bilo zraven, ker se je zaradi kupčije z lesom odpeljal v Trst.

Kmalu potem jamejo Malovrhovi delavci sekati drevesa v gozdu, ki ga je kupil Malovrh. Na delo pa je pazil eden izmed Malovrhovih trgovskih pomočnikov. Pisal se je Alojzij Žagar. Nekoč pride Marko v gozd in se začne z Žagarjem pogovarjati.

„No, kaj pa dela Peter Kosovel?“ ga vpraša Marko.

„Dobro življenje ima, lahko mu je vsakdo zaviden,“ odvrne Žagar.

„Meni pa je ta Peter, ko je bil pri nas, veliko žalega storil. Ne vidim ga nič posebno rad, celo sovražim ga,“ deje na to Marko.

„O, jaz ga imam tudi v želodcu. Veste, gospod Brezar, tudi meni je prizadel veliko zla. Toda ne povejte nikomur, kar se midva sedaj meniva.“

„Živa duša ne zve tega,“ reče Marko.

„Poglejte!“ nadaljuje Žagar. „Mene je imel poprej gospod Malovrh jako rad. Ko pa je prišel Peter, sem izgubil pri njem vso naklonjenost. Mislil sem, da mi Malovrh kdaj izroči vse svoje imetje, ker nima ne žene ne otrok in ne sorodnikov. Sedaj pa bo Peter vse po njem podedoval. Ej, Peter se mu zna prilizovati. Zategadelj pa tudi jaz sovražim Petra.“

„Hudo je to res. Peter je nama le v škodo in jezo,“ se jezi Marko.

Potem molčita oba nekoliko časa, nato pa reče Marko: „Gospod Žagar, ako se vam ne zamerim, vas povabim na kozarec vina, ki ga imam letos precej v kleti.“

Žagar sprejme ponudbo, in oba odideta. Pila sta veliko. Ko sta bila oba razgreta od preobilo zaužitega vina, se skloni Marko k Žagarju ter začne govoriti: „Gospod Žagar, Peter je nama obema veliko žalega storil. Maščujva se zaradi tega!“

„Kako?“ vpraša ta ter upre radovedno svoje oči v Marka.

„Dajte mi roko, da ostane to med nama,“ deje Marko in mu pomoli desnico.

Sežeta si v roke, in Marko začne govoriti: „Jaz in gospod Malovrh sva takrat, ko sem mu prodal gozd, napisala potrdilo, da sem denar prejel. To potrdilo je Malovrh doma gotovo Petru izročil, da ga naj spravi, zakaj Peter je njegov knjigovodja. Vi pa poizkusite tisto potrdilo ukrasti in meni izročiti. Jaz pa pojdem potem k Malovrhu ter bom tirjal denar. On se bo hotel s potrdilom izkazati, da je plačal, pa ga ne bo imel. Potem se bo nad Petrom razjezil, češ, da ne pazi dovolj skrbno v svoji službi, ker mu je izgubil potrdilo, in izpodil ga bo iz službe. Jaz bom prejel še enkrat denar, ker nima Malovrh nobene priče, da mi je plačal, vi pa pridete potem lahko na Petrovo mesto.“

„To je res imenitno! Ali težko mi bo potrdilo ukrasti, ker je Peter tako skrben in pazljiv,“ reče Žagar.

„I, če ga ta mesec ne boste mogli ukrasti, ga ukradete šele drugi mesec ali še pozneje, da ga le,“ ga hrabri Marko.

„Torej pa naj velja! Maščevati se morava,“ pravi Žagar in seže Marku v roke.

„Vaš trud vam tudi pozneje plačam, sedaj vam dam takoj nekaj na račun,“ reče Marko, razveseljen, da je Žagar pripravljen izvršiti hudodelstvo, ter mu stisne desetak. Potem se še dolgo pogovarjata o tej zadevi, slednjič odide žagar s trdnim sklepom, da ukrade ono potrdilo iz Petrovih predalov.

(Konec.)

Jedenj-človek in laket-brada, kako sta se metala.)*

*Pedenj-človek, laket-brada
izkusila bi se rada,
kdo močnejši je v rokah,
kdo trdnejši je v nogah.
Sprimeta se pretesnó,
gledata se pregrdó.*

*Človek brado skube, vije,
da mu v pesti cvili, vpije,
cvili, vpije, malo živa,
v kot pobegne in počiva.
Kadar tamkaj se oddahne,
na človeka zoget mahne*

*in pred njim se razkorači,
v usta njemu sebe tlači,
v oči zbada ga košata,
vsa košata in kosmata:
zamaši mu hrkalo,
oslepi mu zrkalo;*

*izpodnese mu nožico,
položi ga na zemljico.
Potlej skoči — smuk! — na peč,
kamor hodi mačka leč;
gospodarja se boji,
ki za mizo trdno spi.*

Fr. Levstik.

*) Ta pesem ni nova. Levstik jo je zložil že 1880. l. Vemo, da ni tudi našim čitateljem neznana. Vendar jo priobčujemo, ker je naš vrli sotrudnik g. H. S. naslikal k tej šaljivi pesmi podobo, kakršno vidite v današnjem listu.

Uredništvo.

Kosov Tine.

Spisal M. Pintarjev.

Pleši, pleši, črni kos!
Kak' bom plesal, ker sem bos?
Mati, oče sta me učila,
pamet sta mi v glavo vbila,
a glava moja je rešeto,
rešeto staro in razbito,
vso pamet je izgubila.
Stari Kos zdaj pleše,
pleše in norce kreše.
Ah, Tinček se bo spreobrnil,
kadar se bo v jamo zvrnil!

„Kaj nam boš tu zmeraj godel in pel, Tine? To smo že slišali več kot stokrat! Zakaj pa nisi pameten kakor so drugi ljudje? Po štirinajst, pa tudi po več dni si pameten, šivaš pridno in varčno živiš, potem pa neprenehoma piješ, poješ, godeš, burke uganjaš in nič ne delaš. Komu je to podobno? Sedaj tožiš samega sebe, da si tepec neumni, mar molči pa pojdi spat!“

„Haha! Vi lahko govorite tako, ker niste oblekli železne srajce kakor jaz. Ali ne veste, kaj pravi pregovor, da je navada železna srajca? Že večkrat kakor imam las na glavi sem sklenil, da ne bom več pil žganja, pa vselej sem zlezel nazaj v staro navado. Zdaj pa že vem, da z mano ne bo prej bolje kakor takrat, kadar me boste nesli zakopat. Star sem že, pa neumen bolj kot koza, kadar ga pijem, to dobro vem, zato godem in pojem ter samega sebe tolažim in obžalujem.“

„Kako si se pa naučil piti to škodljivo in strupeno pijačo? Zakaj pa ne piješ rajši vina?“

„Prav ravnote, prijatelji moji, da me malo pokregate, saj drugega tudi nisem vreden! No, ker že hočete vedeti, kdaj sem se naučil piti žganje, vam pa povem. Pravijo, da je trto, ki rodi vino, ustvaril sam Bog, a žganje da je naučil ljudi kuhati sam hudobec. Že more biti tako, ker tisti, ki pijejo vino za potrebo, so veseli, zdravi in močni. Seveda, če bi ga kdo le preveč pil, da mu tudi to ne naredi dobro, kakor nobena reč ne, če se je zaužije preveč. Žganja pa zadostuje nekaj požirkov, da postane človek neumen. Če

se ga le malo preveč zaužije, začne človek noreti, neumnosti govoriti in uganjati, da ga je res vesela hudoba, ki je naučila kuhati in piti to pijačo. Žganje vzame človeku um, pamet, zdravje in srečo; gorje meni, da sem se naučil piti to pijačo! — Žganje sem se naučil piti pri vojakih.“

„Pojdi no, pojdi! Kaj, ti si bil kdaj vojak? Saj si tak kot muha, droben, suh in krevljast, da komaj stojiš na nogah.“

„Kaaaaj? Jaz muha, krevlja, nič vreden?! Sedem let, osem mesecev in štirinajst dni sem služil cesarja, pa bo kdo govoril, da sem muha!“

„Kje pa je imel oči tisti, ki je tebe potrdil k vojakom? Saj te ni drugega ko kost in koža, pa da bi ti bil kdaj vojak?“

„Ti si pa tudi neumen bolj kot jaz, čeprav ne piješ žganja! Ali misliš, da sem bil v mladosti tudi tako suh kakor sem sedaj? Sedaj stradam večkrat, da vidim črno pred očmi, jesti ne morem skoraj nič več, ker imam pokvarjen želodec od žganja, pa tudi žvečiti ne morem, ker nimam več zob, največkrat pa nimam kaj jesti, četudi bi rad jedel, ker sem vse zapravil in zapil. Ali misliš, da se kdo zmeni za Kosovega Tineta, kadar nima kaj šivati in jesti? Denarja nič, dela nič, jesti nič, zdravje slabo, starost visoka, pa bodi rejen, če moreš! O, kesam se prav velikokrat, ko vse zapijem in zabijem, pa kaj mi pomaga vse to? Prvič, ko zaslužim nekaj grošev, jih iznova zapijem in sem stari nepopoljšljiv grešnik kakor sem bil poprej — navada je železna srajca.“

„Nič se ne huduj in ne toži, Tine, zdaj ti pa že verjamem, kakor si pravil, da se ti res slabo godi. Ti siromak ti! Da ne boš hud name, ti ga kupim merico, samo na otroke ne smeš biti tako hud, če ti malo ponagajajo. Sedaj še nisi tako muhast, sedaj je še mogoče govoriti s teboj kako pametno besedo; če ga popiješ le še eno merico, potem si pa že izgubljen. Godel boš po vasi in pel, otroci pa bodo letali kot muhe za teboj. Preden dobiš merico, nam povej, kdaj si bil potrjen k vojakom in kako se ti je godilo tam?“

„Če mi misliš kupiti res merico žganja, povem vse, drugače pa ne.“

„Kupil ti ga bom, kupil, le povej, dokler more iz tebe še pametna beseda! Kadar končaš, dobiš merico.“

„Že dobro! Povedal bom vse, da boste slišali vsi, da ne postanete takšni zanikerneži, pijani in nemarni kakor sem jaz.“

Moj rajni oče — Bog mu daj dobro! — me je dal izučiti krojaštva pri nekem Frincu v Smrečju. Frinc je bil dober krojač, pa tudi gosli je znal igrati. Kadar sva končala zvečer šivanje, me je učil gosli. Kmalu sem se naučil toliko, da sem ga spremljal na koledovanja. Prinesla sva domov krač, klobas, slanine in žita, da je bilo veselje. Takrat so bili drugi časi, dandanes ni s koledovanjem nič več. Dobro se mi je godilo pri Frincu. Pri njem sem šival do vojaških let. Na vojaškem naboru so me vprašali, če znam kako rokodelstvo. Povedal sem jim, da sem krojač in godec. To so menda vse zapisali in me potrdili k vojakom. Za mornarja na morje so me odločili. Niti svojih staršev ni bilo časa iti pozdravit domov, naravnost so me odpeljali v Ljubljano. Takrat je bilo vse drugače kakor je sedaj. Iz

Ljubljane nas je več skupaj odšlo peš v Trst, ker takrat ni bilo še železnice. Iz Trsta smo se peljali po morju v Benetke. Do takrat nisem videl še nikoli morja; čudil sem se tej veliki, slani in globoki vodi. V Benetkah, ki so bile takrat pod avstrijsko vlado, nas je bilo zbranih iz vseh krajev prav veliko novincev. Benetke so lepo mesto, po mestu je povsod voda, kjer bi imele biti ceste. Tam se sliši govoriti samo laški jezik, pri vojakihi pa samo nemški. Jaz nisem razumel ne tega ne onega. Prišel je čas, da smo bili novinci razdeljeni na razne bojne ladje. Časniki, sami trdi Nemci in Lahi, so nas odbirali, in sicer krojače, črevljarje, godce in mizarje so klicali iz vrste ter nas ločili od drugih.

Sam ne vem, zakaj in kako, da so mene siromaka dali med godce ali muzikante. Ko pride čas, da bi vsak pokazal, kaj in kako zna kdo gosti, me vpraša častnik v nemškem jeziku nekaj, česar pa jaz seveda nisem razumel. Rekel sem mu v materinem jeziku: „Veste, gospod, jaz znam gosti na škant.“*) Čudno se mi je zdelo, ko mi dá v roko klarinet ter mi migne, da naj godem. Bal sem se ugovarjati, ker se mora pri vojakihi hitro vse narediti in slušati, kar zaukažejo. Začnem pihati v klarinet, a ker ga nisem bil vajen, ni dal glasu od sebe. Obrnem ga na široki konec, misleč, da so notri smeti, ker ne da glasu od sebe, in piham nekaj časa na tem koncu vanj. Oni je začel vpiti nad mano: „Du Esel, du Esel!“ Jaz sem se bal, a razumel ga nisem. Vedel sem že, da pomeni „essen“ jesti, mislil sem, da mi ukazuje jesti, zato ga slušam, odprem usta in začnem grizti klarinet na širokem koncu. Vsi bi kmalu popokali od smeha, mene je bilo pa sram. Kmalu sem odpravil izkušnjo: pahnili so me skozi vrata.

Vsi drugi rokodelci so bili razdeljeni po bojnih ladjah, le jaz sem kot krojač in godec prišel med navadne pomorščake, skoraj med same Dalmatince. Te ljudi sem kmalu razumel, ker govore hrvaški jezik, podoben našemu. Šival nisem nič, še manj pa godel, delati sem moral kakor vsi drugi. Plezati po vrveh, to je bilo zame najhuje: pasti sem se bal v morje, ker nisem namreč znal plavati, pa še danes ne znam. Tega me niso mogli naučiti, ker sem se preveč bal morja. Slana morska voda, uh, kako je zoperna! Veliko sem je popil, ko so me učili plavati.

Trpel sem, trpel; hudo je bilo zame dolgo časa. Vsak začetek je težak, sem si mislil, potrpel in slušal sem vse.

Sreča moja je bila, če pa dobro pomislim, je bila več nesreča kakor sreča, da me je neki gospod častnik izbral za svojega služabnika. Gustav Zaccaria se je pisal moj gospod. Dober je bil, blaga duša, še predober je bil zame. Samo to je bilo med nama navskriž nekaj časa, da je on govoril nemški in laški, jaz pa ga nisem razumel prav nič. „Sila kola lomi,“ pravi pregovor, tuptam sem vjel kako besedo, kmalu sva se razumela za silo. On je grozno rad pil črno kavo, pa tudi tobak je rad njuhal. Snažil in postregel sem mu kakor sem vedel in znal, saj nisem imel drugega dela. Sam ne vem, ali me je nalašč ali po pomoti klical za „Nosa“ mesto za „Kosa“.

*) Škant = naroden izraz za gosli.

Jezilo me je to, vendar reči se mu nisem upal ničesar. Nekega dne bi mi res kmalu razbil nos, tako je bil hud. Imel je namreč semleto kavo v sobici na ladji na polici v lepi škatli. V enaki škatli na tej polici je imel tudi tobak. Zaukazal mi je, rekoč: „Nos, porta caffè nero!“ *) V hitrici sem nehote zamenjal škatlo s tobakom s škatlo za kavo. Nasul sem navadno merico tobaka mesto kave v vodo, skuhal in nesel na mizo. Pogovarjal se je z drugimi častniki, ko mu prinesem kavo na mizo. Nič slabega sluteč odidem po svojih opravkih. Kmalu zaslišim vpitje in grozen smeh. Slišim klicati svojega gospoda: „Nos! Nos!“ Letim gledat, česa želi, ta pa je režal in vpil nad mano, kar pa ga seveda nisem razumel: „Tabbacco, tabbacco, caffè nero!“ Hitro letim po škatlo tobaka in mu jo denem na mizo. Takrat so padale zaušnice okolo mojih ušes, da bi kmalu oglušil in da mi je dolgo časa še potem šumelo po glavi. Nisem vedel, kaj to pomeni: stal sem pred njim kakor bi bil pribit. Ta mi pa pomoli pod nos skledico črne kave ter mi jo vliva v usta. Naredim nekaj požirkov, pa kmalu bi mi prišlo slabo, tako je bilo zoperno. Sedaj šele sem izpoznal svojo zmoto, pa pomagati si nisem mogel, bil sem tih, ker povedati in opravičiti se nisem znal.

Moj gospod je bil sicer jako dober, kadar ni bil jezen, in to je bilo, hvala Bogu, malokdaj. Takrat pa me je naklestil, da sem pomnil. Tepen sem bil potem še večkrat, pa za druge neumnosti, tobakove vode mu nisem dal piti nikoli več. Kadar me je naklestil, mi je dal kmalu potem, da me potolaži, merico dobrega ruma ali žganja. Ko je videl, da imam rad to pijačo, mi je je dal večkrat. Sam ni tega skoraj nikoli pil. Ko sem se znal z njim pogovarjati, mi je dajal po trikrat na dan tega strupa. Privadil sem se sčasoma te pijače tako, da sem jo kupoval in pil tudi sam brez vednosti svojega gospoda. Paziti pa sem moral, da se nisem opil, ker takega me ni maral nikoli videti. Ah, da bi mi moj gospod nikoli ne dal te pijače, bi bilo bolje zame! Bil bi lahko srečen in zadovoljen kakor so drugi ljudje, tako sem pa nesrečen in nesrečen ostanem do smrti.

S svojim gospodom sem prepotoval mnogo sveta. Naša bojna ladja, ki ji je bil on zapovednik ali kapitan, se je imenovala „Friedrich“. Potovali smo vse leto po svetu. Videl sem Atene na Grškem, Carigrad na Turškem, Odeso na Ruskem, Smirno v Mali Aziji, Aleksandrijo v Afriki, Genovo v Italiji, Marselijo na Francoskem, največje mesto na svetu London na Angleškem, Petrograd na Ruskem, od tukaj smo se vrnili proti domu v Pulj in naposled nazaj v Benetke. Na potovanju se mi je godilo prav dobro. Svojemu gospodu sem povedal, da znam gosti na gosli in da bi rad godel, ako bi jih imel. Kupil mi je gosli, lok in note. Mislil je, da znam igrati po notah, pa po teh pikah ne znam gosti, ker se tega nisem nikoli učil. Kadar sem imel čas, sem godel po posluhu, kar me je naučil mojster Frinc. Kadar so mornarji vlekli iz morja veliko železno sidro, ki smo mu rekli tudi maček, takrat sem jim godel pesem o kraljeviču Marku, ki so jo radi peli naši Dalmatinci. Ko sem odslužil svoja vojaška leta, sem jokal, ko sem jemal slovo od svojega gospoda, pa tudi on je imel solze v očeh.

*) Prinesi črne kave!

Proti koncu mi ni dajal več žganja, ko je videl, da ga pijem preveč rad. Bal se je, da ne bi postal pijanec, ali bilo je že prepozno. Za slovo mi je stisnil v roke nekaj drobiža, in odšel sem proti domu.

Kosov Tine na praznik.

Ko sem prišel domov, sem se poprijel krojaštva, pa nisem mogel služiti toliko, da bi zadostovalo za žganje. Pil sem ga vedno več, dokler

nisem postal popolen pijanec. Kadar ga dolgo časa ne pijem, mi postane tako dolg čas, da nimam veselja delati in jesti. Ti nesrečna pijača ti! Gorje mu, kdor se je nauči piti! Strast do te pijače je tako huda, da si človek ne more pomagati — pije naprej — do smrti.

Sedaj sem povedal vse, mislim, da boš beseda mož ter mi ga kupiš merico, da potolažim svojo strastno navado.“

„Tukaj ga imaš, pij ga počasi, da nam poveš še kakšno pametno! Videl si in poizkusil veliko na svetu, mi smo še mladi in te radi poslušamo. Res te je škoda, Tine, da si zaradi te pijače tako nesrečen, izgubljen in neumen. Dobro je zate, da nimaš veliko denarja. Ako bi imel dosti drobiža, bi ga tako pil, da bi že davno moral umreti. Ker si pa siromak, ga piješ res tupatam kako merico, vendar ne tako pogostoma, da bi te bilo konec. Nekaj mi vendar ugaja pri tebi, čeprav si večkrat natrkan. Ne kolneš namreč in ne govoriš nesramno, kakor to delajo navadno drugi pijanci.“

„Veste, prijatelji moji, to sem pa pozabil poprej povedati, da me je odvadil kleti moj gospod pri vojakihi. Ni mogel slišati kletvine. Dalmatinci, ki so vajeni hudo kleti, so se ga bali, ker jih je radi kletvine večkrat kaznoval jako strogo. Pogledal je človeka takrat tako grdo, da nas je bilo kar strah pred njim. Večkrat sem ga slišal vpiti: „Kdor kolne, je velik sirovež! Ali se ne bojite žaliti Boga, ko vidite smrt vsak dan pred seboj?“ Naš pregovor pravi: „Kdor moliti ne zna, naj se na morje poda!“ Ta pregovor je popolnoma resničen. Velikokrat smo ob nevihti molili in Boga klicali od samega strahu pred smrtjo na pomoč.

* * *

„Lovre, ali se greva popoldne drsat na led? Na potoku je ledu dosti, gladek je in drži prav dobro.“

„Prav rad bi šel, pa v šoli so nam prepovedali hoditi se drsat brez dovoljenja staršev. Vem, da mi oče tega ne dovolijo, ker so že zadnjič rekli, če se že hočem drsati, naj se grem drsat bos, z obuvalom, ki mi ga so kupili, ne smem na led, ker se to preveč raztrga in zmoči. Kako se bom drsal bos, ker tako hudo zebe na ledu? Če se grem drsat, in če zvedo to moj oče, bom kaznovan doma in v šoli.“

„Jaz se pa pojdem. Popoldne nas bo več skupaj na ledu, boš videl, kako bo to lepo! Tudi moja sestra Barbika mi je rekla, da pojde. Le pridi tudi ti, da nas bo več!“

„Ti in sestra lahko gresta, ker vama starši nič ne rečejo, jaz pa ne grem, ker se bojim.“

Popoldne je bilo vse živo otrok na ledu. Vreme je bilo lepo, led gladek in debel, otroci zdravi in poskočni. Kdo bi ostal doma in se ne drsal?

„Tako se razvrstimo, da se bomo drsali vedno navzdol, ob potoku po kopnem naj hodi pa vsak navzgor!“ Tako je ukazal in urejeval blizo dvajset drsalcev naš Nacek.

„Mi dečki se bomo drsali tukaj, ve deklice pa pojdite skupaj nekoliko nižje, nas je preveč, se lahko kdo prekucne in potolče!“

„Ali ti nisem rekel, Barbika, da se drsajte dekleta nekoliko nižje na potoku, saj imate doli dosti prostora!“

„Lepa je ta! Vi imate tukaj najlepši prostor, pojdite se vi doli drsat, če hočete, me se bomo drsale tukaj!“

„Drsajmo se torej skupaj, samo pazite, da kdo ne pade!“

„Iiiii — iiii! Ah, kako to leti! Le reda se držimo! Eden za drugim! Ne drsajte se navzgor! Prav dobro gre, le tako naprej!“

„Nič ne de, France, čeprav si padel! Le vstani, pa urno naprej! Tudi Lenčika se je prekucnila, hahaha! Nič hudega! Veste kaj? Sedaj se bomo igrali gosko. Letali bomo v vrsti eden za drugim po kopnem navzgor in drsali se po ledu navzdol. Le vsi skupaj!“

„Večji skupaj in naprej, mali pa zadaj, da se ne pripeti kaka nesreča!“ Zdaj pa le! Hop, hop, hop! Frrrrr!“

Dolgo časa jim je šlo vse po sreči, Nacek je bil spreten zapovednik. Dokler so njega slušali, je bilo dobro, ko so se pa čutili vsi nekako domače na ledu, ni slišal nobeden več zapovednika, vsi so se drsali navskriž.

Sredi drsališča je padla Barbika, na njo pa več drugih drsalk in drsalcev. Nastal je jok in stok, smeh in zabavljanje obenem. Hudega posebno se ni zgodilo, Barbika si je brisala krvav nosek in pretakala solze, Kovačev Stanko se je držal za čelo, tudi drugi so se kislo držali, kar se zasliši na vasi godba. Otroci-drsalci so pozabili na vse. Vsi so hkrati zavpili: „Kosov Tine gode, pojdimo gledat, kaj uganja!“ Eden za drugim je zletel na vas.

Na vasi je res godel in uganjal burke žganja pijani Kosov Tine. Ko so dospeli naši drsalci, je že delal vojaške vaje. Pod pazduho je držal gosli, v eni roki pa metlo. Obraz je imel bel, potresen s pšenično moko, na glavi pa papirnat škrnicelj. Trobil je z ustmi vojaško koračnico ter samemu sebi dajal vojaška povelja.

„Tratarara! Tratarara! Tratarara! Vrsta, stoj! Vrsta, na boj! Vrsta, napadaj!“

Metlo naprej držeč, je letel na vojaški način proti radovednim otrokom, katerih se je nabralo okolo njega kot muh. Ti so leteli pred njim in se smejali.

„Ogenj! Bum, bum, bum!“ Streljal je z metlo na bežeče otroke.

„Zmaga je naša! Hura, hura, hura!“

„Tine, ti si neumen!“ je zavpil nekdo izmed otrok.

„Kaj, jaz neumen? Kdo je to rekel?“

„Pijan si, Tine, pijan!“ reče drugi.

„Pijan sem res, ali neumen nisem, vi ste neumni!“

„Povej, Tine, kako si godel klarinet pri vojaki, povej!“

„Ali je bila dobra tobakova kava?“ so vpili otroci vse navskriž.

„Kaj, vi boste imeli mene starega vojaka za norca? — Počakajte me malo, jaz vam dam klarinet in kavo!“

Letel je za nagajivimi otroki, ali vjeti ni mogel nobenega.

Kdo ve, koliko časa bi se ošemljeni in žganja pijani Tine prepiral in letal za otroki, ako bi ne priletel iz bližnje hiše postaran možak z dolgo leskovo šibo v roki. Otroci so urno zleteli na vse strani. Ta jim pa grozi ter vpije za njimi: „Počakajte, grdobe nemarne, jaz vam jih naložim, kadar katerega vjamem! Ali vas ni sram, da starega človeka zmirjate in mu nagajate? Ali vas tako uče v šoli, kaj? Prvič, ko dobim gospoda učitelja, mu to povem, da vas bo v šoli za to nemarnost kaznoval.“ Otroci so grozečega možaka gledali od daleč. Sram jih je bilo, in na obrazih se jim je poznalo, da jih skrbi preteča kazen. Nekateri so jo popihali domov, drugi so pa ostali iz radovednosti, kaj se bo še godilo.

Ko je videl pijani Tine svojega zagovornika in zaščitnika, je rekel vesel: „Hvala lepa, očka, da ste razgnali te nagajivce, za plačilo vam eno zagodem in zapojem.“ Nastavi gosli pod brado ter začne gosti in peti:

Al' ste ga videli
naš'ga sinka Janka?

Drugi mu rekel je:
„Skoči, Janko, v lužo!“

Nismo ga videli,
nismo čuli glasa!

Al' Janko jezno odgovarja:
„Saj nisem žaba,
da bi v lužo skakal!“

So ga napadali
štirje Turčini mladi.

Tretji mu rekel je:
„Skoči, Janko, v čolnič!“

Prvi mu rekel je:
„Beži, Janko, v goro!“

Al' Janko jezno odgovarja:
„Saj nisem konjiček,
da b' po vodi skakal!“

Saj nisem jelenček,
da bi v goro bežal.

Četrti mu rekel je:
„Skoči, Janko, v morje!“

Al' Janko jezno odgovarja:
„Saj nisem ribica,
da bi v morju plaval!“

Ko so otroci slišali Tineta peti in gosti, so se mu bližali, da bi razločneje slišali, kar so že brezštevilnokrat poslušali. Pesem jim je ugajala. Tudi njegov zagovornik ga je pazljivo poslušal do konca. Ko je Tine končal, reče ta: „Veš kaj, Tine, zadosti si norel, zdaj pa pojdi spat na mojo peč, da ne zmrzneš kje za kakim plotom. Ponoči bo hud mraz! Jutri boš lahko šival pri nas, ker imamo veliko strganega oblačila.“ Tine je slušal. Šel je spat na peč, otroci pa vsak na svoj dom, ker se je začelo že mračiti.

* * *

Tako je živel Tine v zasmeh in zabavo vaškim otrokom, v pomilovanje pa odraslim in pametnim ljudem. Svariti ali celo prositi ga, naj ne pije žganja, ni izdalo nič. Skrbel je, da je bil čedno oblečen in obut, drugo je vse zapil. Spat je hodil navadno na kozelc v seno svojega daljnega

sorodnika. Nekega pomladnega dne so ga našli skoraj na pol mrtvega v kozelcu na tleh. Padel je z lestve. Potošel in pretresel se je hudo, pa tudi prehladil se je, ker je bilo v odprtem kozelcu ponoči mrzlo. Usmiljeni ljudje so ga spravili v hišo, mu postlali poleg peči, kjer je težko sopel, trpel hude bolečine in pričakoval smrti. Pil ni več žganja, saj še jesti ni mogel nič. Smrt ni imela z njim veliko truda, ker je bil že poprej jako slaboten, suh in prepit. Umrl je Tine. Edino njegovo imetje — gosli, krojaške škarje, likalnik in star lesen meter — so prodali za nekaj drobiža, da so mu kupili novo obleko in črevlje za oni svet. Kar je manjkalo, so dodali usmiljeni ljudje. Pogreb je morala plačati za njim občina. Le nekaj radovednih otrok in starih ženic je šlo za pogrebom. Nihče ni žaloval in jokalo za njim. Ljudje so se pogovarjali na dan pogreba, rekoč: „Tine je žalosten zgled, kam privede človeka žganje!“

Dva zaslužna moža.

Spisal *Lad. Ogorek*.

„Zvonček“ je že svoj čas naznanil svojim čitateljem, da je izgubil slovenski narod dvojico zaslužnih mož: umrla sta vrla prijatelja slovenske mladine, sloveča učenjaka in pisatelja profesorja Ivan Vrhovec in Simon Rutar, oba temeljita slovenska zgodovinarja, katerih podobi priobčuje današnji naš list.

Ivan Vrhovec in Simon Rutar sta z neumorno delavnostjo odkrivala zgodovino Slovencev, zbujala tako v svojih rojakih ponos in rodoljubje ter tudi zunanjemu svetu kazala vrline naših dedov.

Ivan Vrhovec je bil rojen Ljubljčan. Svoje rojstno mesto je ljubil s pravo domovinsko ljubeznijo ter si pridobil mnogo zaslug zlasti za zgodovino naše bele Ljubljane. Pisateljati je začel že v zgodnjih letih in je napisal dolgo vrsto razprav in knjig za „Zvon“, „Slovensko Matico“, „Družbo sv. Mohorja“ i. t. d. Pisal je tudi v nemškem jeziku, hoteč tako pokazati Nemcem, da nismo Slovenci zadnji narod na svetu. Vrhovec je znal pisati umljivo, živahno in veselo, dasi učeno. Umrl je dne 19. kimavca 1902. kot profesor zgodovine na I. državni gimnaziji v Ljubljani, ko je dosegel starost 50. let.

Ivan Vrhovec.

Simon Rutar je bil rojen Primorec. Luč sveta je zagledal l. 1851. pod Krnom na Primorskem. Kot profesor je služboval več let v Dalmaciji, od l. 1888.

Simon Rutar.

pa na realki in gimnaziji v Ljubljani, kjer je nenadoma umrl dne 3. velikega travna 1903. Tistega dne zvečer se mu je namreč na njegovem stanovanju vnela obleka, in zaradi hudih opeklin je umrl še tisto noč. Tako je imelo njegovo delavno življenje žalosten konec. Rutar je preiskoval najstarejšo in novo dobo slovenske zgodovine, nabiral in preiskoval narodne pripovedi in pesmi, ocenjal zgodovinske spise ter nam napisal celo vrsto zemljepisnih del. Rutar je pisal v najrazličnejše časopise in knjige. Število njegovih spisov je ogromno. Potoval je tudi po Italiji, Grškem in Turškem ter po Mali Aziji.

Slovenski narod žaluje ob pre-ranih grobovih svojih dveh vrlih sinov — Vrhovca in Rutarja — ki sta vse

svoje življenje posvetila povzdigi slovenskega imena, držeč se znanega reka: „Biti slovenske krvi bodi Slovencu ponos!“

Z njiju bogatimi deli pa bosta živeli tudi njiju imeni!

Iz mladih dni.

Spisal Samko Cvetkov.

Spominjate se, da sem napisal črtico o pomladanskem večeru. Pisal sem jo kot pismo Anici, na pismo mi je Anica odgovorila:

Fran!

Pisal si mi o pomladi, ki je podoba mladosti. Kot odgovor na Tvoje pismo Ti hočem pisati o svojem najlepšem dnevu.

Človek ima srečne in nesrečne dni. Nesrečnih se spominja z žalostjo in nevoljo in jih izkuša pozabiti, če se le da. Srečne pa si kliče vedno v spomin in rad se mudi pri takih spominih, ki mu radujejo srce in vedre čelo; rad se spominja dni, v katerih je storil kaj dobrega, spomini so mu prijetni . . . Vidiš, Fran, tudi jaz sem taka: nesrečo, če le morem, pozabim; sladki pa so mi spomini na zlate ure, ki sem jih prebila v sreči.

Maj je trosil svoje dari po božji zemljici; hodila sem takrat v šolo četrto leto, majhna sem še bila in komaj sem videla na mizo, kjer so bile pripravljene slaščice zame, ako sem bila pridna v šoli in če sem slušala dobro mamico, ki me je imela in me ima tako rada... Zvedela sem v šoli, da se bomo pričeli pripravljati za prvo sv. obhajilo; takrat sem bila jako vesela in šla sem hitro domov, da povem mamici.

Hodila sem pridno k izpraševanju in dobila kot najpridnejša učenka prva listek. Vsa sem bila srečna... Mamica me je objela in me poljubila na čelo.

Proti koncu meseca maja je imelo biti obhajilo. Težko, težko sem pričakovala določenega dneva; izpraševala sem mamico o vsakršnih stvareh, samo da bi čas hitreje potekel in bi prej prišel zaželeni dan.

In prišel je... Solnčni žarki so ravno pošegetali zaspano luno, da je obledela in zbežala v gorko posteljico, iz katere je solnce pravkar vstalo, ko me je mamica poklicala. Zvonovi so zvonili praznično, bila sem tako vesela kakor še nikdar poprej.

Mamica mi je spletla lase prav lepo, da so zakrivali sence in se ovijali okolo glave kakor venec, na levo stran v lase pa mi je zateknila eno samo belo rožo, samo belo rožo — znamenje nedolžnosti... Oblekla sem belo obleko, vzela molitvenik in šla v cerkev, starejša sestra me je spremila.

Poslušala sem pazno gospoda kateheta, ki nam je govoril. Izkušala sem si vtisniti v spomin njegove nauke. Med mašo pa nam je podelil sv. obhajilo...

Prišla sem domov. In tu, Fran, kako veselje! Naproti mi je prišel srečni oče, ki se je vrnil iz tujine, kjer je bil že več let po kupčiji. Vrnil se je ravno ta dan, ne vede, da prejmem prvo sv. obhajilo. Svečanost in veselost dneva se je s tem še povečala, in ta dan mi ostane v najslajšem spominu.

V fej sladki veri Te prijazno pozdravlja

Anica.

Na polju.

Po polju, glej, žita šumijo,
kar zreš tu, vse tvoj je zaklad;
pa reci, pa reci, škrjanček,
da nisi ti najbolj bogat.

Vsa širna poljana tvoj grad je,
in streha prečisto nebo,
dragulji so rosne ti kaplje,
in klasje — rumeno zlato.

Kaj hočeš še več, moj škrjanček.
le dvigni se, pesem zapoj;
priroda se koplje vsa v žarkih,
in v žarkih blišči domek tvoj...

Struinski.

Naše Pavle cvetični vrt.

Spisal *Andrej Rapè.*

Svoj čas je slišala naša Pavla na ime Pavlinka, Pavelca, tudi Pavelček ji je dobro delo. Odkar pa so ji mama dovolili nositi malo daljše krilo, odkar že zna brati, računati, plesti in še več drugih reči, od takrat pa neče biti ni Pavlinka ni Pavelca in ne Pavelček, ampak le velika, odrasla Pavla. Zato pa jo hočem, da ji ustrežem — saj brala bo to-le tako kot tako — tudi jaz klicati za Pavlo, zakaj naša Pavla je — skrateljček, kakor so ji mama že večkrat rekli.

Povsod je je polno. Po vrtu, drevoredu, sadovnjaku, v hlevu, na dvorišču, po vsi vasi, kjer le hočete. Svoj prihod naznanja z zvonkim smehom. Koder gre, je življenje, in kar nas je odraslih znancev, ki pridemo v njeno družbo, moramo večkrat tiščati ušesa, zakaj Pavla zacvili tako, kot ne zacvili nobena piščal, in to udari v uho tako, kot bi ustrelil vanje. Pa se je tudi malo bojimo, zakaj nagajati zna, da le kaj, seveda — Bog varuj! — ne iz hudobije. Če se ji malce zameriš, pa ti pride od zadaj, ko še mislil ne boš, zacvili poleg tebe, da se zganeš, kot bi te kdo vbodel s šivanko. Seveda bi naša Pavla časih celo v uho rada zacvilila, pa to že ve, da ni dobro in pa malo premajhna je tudi še za nas odrasle ljudi. Svoj čas pa jo je naš Joško — saj ga gotovo še poznate po njegovem vivčku, ki sem ga vam opisal v lanskem letniku „Zvončka“ — pošteno prav v uho izkupil. Ta pa njegov vivček bi vam že bolj natanko povedala, kako je takrat bilo, ko bi ga obiskali. Skratka: naša Pavla je živahno, veselo dekletce, ki ni nič pri miru; zato je pa tudi tako zdrava kot ribica v vodi, saj je vedno vesela, in vsi imamo veselje z njo. Toda dovolj sem vam jo popisal, in lahko jo sedaj poznate. Sedaj pa o njenem cvetičnem vrtu!

Nekega dne privriska vsa iznenadena iz drevoreda domov pa pripoveduje:

„Ondi na koncu lip sem našla vrt. In kje sem ga našla, kaj pravite?“

„Ino, na koncu lip, saj sama poveš! To vendar vsak že ve!“ ji odgovorimo.

„Ne boš! Nisem ga našla na koncu lip! Prav na lipi sem ga našla.“

„Na lipi — vrt?“

„Da, da, pa še prav res! Hihhi! Na lipi sem našla vrt. Pa pojdimo pogledat!“

„Pojdimo pogledat! Toda Pavlinka, če nas vlečeš za nos, ti tvoj nasek izrujemo!“

„Hihhi! Pavli“ — poudarila je svoje ime — „ne bo treba nosu izruvati. Vrt sem našla.“

In šla nas je cela vrsta v drevored. Pred nami je korakala Pavla kot vojskovodja, zmagonosno se smehljaše, pa je stopicala semintja kot vrtalka.

In privedla nas je do lipe.

„Kje imaš vrt?“

„Iščite ga!“

Ogledujemo, ogledujemo, pa zagledamo lep šop vijolic, rastočih na lipinem deblu ob vejah ondi, kjer se začenja drevesna krona.

Pa je bil res to majhen vrtec na drevesu.

„Po lestvo, po lestvo!“ smo kričali semintja, pa smo slednjič pohiteli vsi po lestvo, da si od blizu ogledamo ta vrtec.

„Jaz grem prvi, jaz, jaz, jaz“, smo kričali; pa Pavla nam je kratko razsodila prepir, češ, vrtec je moj, in jaz si ga prva ogledam.

In šinila je po lestvici navzgor kot veverica.

„Oj, oj! To diši!“

„Kako pa je?“ smo povpraševali.

„Kot na vrtu. Zemlja je tu na deblu, in vijolice rastejo v nji!“ In vonjala jih je Pavla dolgo, in vonjali smo jih posamezni, vspenši se po lestvi do njih. To je bilo veselja in vriskanja!

Pavla pa je še tisti dan pričela obdelovati svoj vrtec in ga obdeluje še danes. Dan na dan je na lestvi in ga gleda. Prilivati dosti ni treba, ker za dež letos nebo dobro skrbi; z grabljami in drugim vrtnim orodjem pa tudi ni na takem vrličku dosti opravka.

Pa Pavla ga že najde. Tu prerahlja prst, tam presadi kako vijolico, tu zopet vsadi kako novo ljubljenko tako, da je danes Pavlin cvetični vrt na lipi kaj mičen, mičen še posebno zato, ker ga oživlja Pavla, ker se nahaja na lipi in ker nas spominja na viseče vrtove v zgodovini. Pridite ga pogledat!

Romanca o sv. Ambrožu.

*Svetnik si velik, o, Ambrož,
uslišal ljudstvo vbogo boš.*

*Procesija tja k cerkvi gre,
napolnjena je cerkev že.*

*In za vodnikom naša vas
prosila v cerkvi je na glas:*

*„Suši se žito nam, suši,
ker že več tednov dežja ni.*

*Za dež si velik priprošnik,
usliši nas, Ambrož, svetnik!“*

*Uslišal prošnjo jim je brž,
poslal jim dežja je na rž.*

*Veseli so domov prišli,
do kože vsi premočeni.*

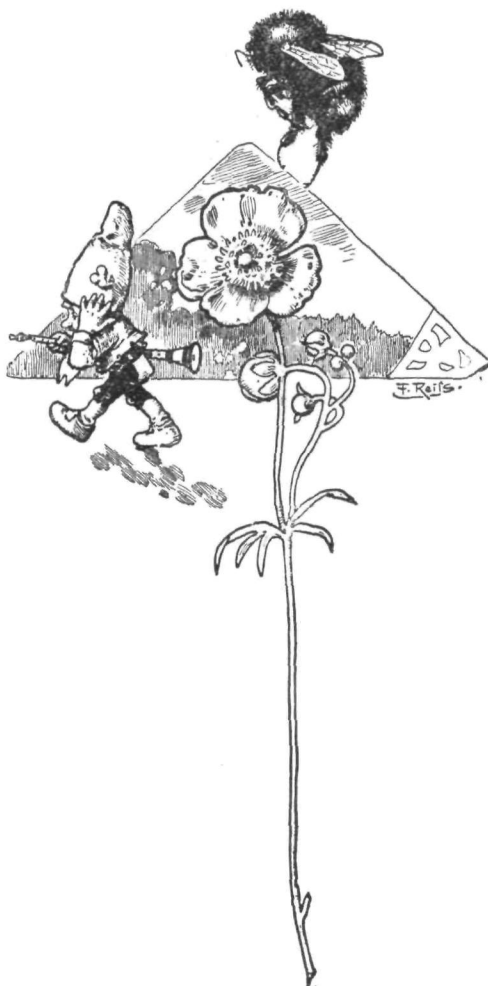
Samko Cvetkov.

Nezgoda Mihca Nerode.

Bil je majhen možiček z dolgo, sivo brado, v visoki čepici in leto in dan v copatah. Tudi hlačiče je imel vedno za-

krpane. Med ljudi ni zahajal. Šumeči gozd in zeleno polje sta mu bila dom. Tamkaj je prebil vse svoje žive dni. Hišico si je

zgradil sam. Bila je majhna, da bi ne mogel količkej odrastel človek vanjo. Pa če bi se tudi zmuznil pod nizki krov, saj bi se mu lahko pripetila nezgoda: samo malo jačje bi mu treba kihnniti, pa bi se mu sesedla koča nad glavo. Bila je namreč Mihca Nerode koča zgrajena iz lubja in krita s smrekovimi vejami. Mihec se ni učil ni zidarstva ni tesarstva, zato mu je bila domačija tako enostavna.

Nikoli ni bil pod streho, kadar je bilo vreme vsaj malo ugodno. Vedno je iztikal pod milim nebom. Poznal je vsako bilko, vsako travico, vsako cvetico daleč naokolo. Bil je znanec vsem živalim, vsem hroščem in žuželkam. Poznali so ga metulji in mušice, čmrli in gosenice. Ptičkam pod nebom je bil prijatelj, in radi so ga imele rdeče jagode in sladke koreninice. Znanec je bil zuborečim potočkom, kjer se je pral in si gasil žejo. Karkoli se mu je kdaj pripetilo — vse je zvesto in natančno zapisal v debelo knjigo, skrbno zaprto z močno zaponko. Pisal je še z gosjim peresom, a brlela mu je ponoči debela sveča v starinskem svečniku.

Najljubša prijateljica pa mu je bila dolga in tanka piščalka, ki ji je znal izvabljati prijetne in sladke glasove. Nanjo je piskal, kadar mu je hotelo biti dolgočasno, nanjo je brlizgal, kadar je bil dobre volje. Bodisi ponoči, bodisi podnevi: kadarkoli se mu je zazdelo, pa je urezal okroglo, veselo in poskočno, da je odmevalo na daleč in široko.

Pa se je zopet odpravil na izprehod. Piščalko je stisnil pod pazduho, pa hajdi v copatah tja po božji zemljici. Iskal je pripravnega prostorčka, kjer bi lahko sedel na tla, da bi mu bilo piskanje lažje in lepše. In ko gre in gre, pride do visoke in ponosne cvetice sladkomeđe, ki je baš razgrnila cvet debelemu čmrлу, da se napije sladke strdi. In Mihec postoji in si misli: „To-le bo prostorček zame. Tu-le jo zagodem čmrлу, da mu pojde strd še bolj v slast.“

„Didl-didl-di-di-di . . .“ začne pritlikavi muzikant.

Cmrl pa je bil toliko zaverovan v dobro kosilce, da ga je nenadna godba vsega preplašila in zbegala. Ves v strahu začmrli in se dvigne s cveta, da ga ne zaloti nesreča ali ka-li!

Miha pa je stal preblizu cvetice sladkomede. In čmrl, ves zbehan in plašan, se zapraši Mihcu v lice in uho, da ga obidejo vse slabosti in težave, da stisne piščalko pod pazduho in jo pol v joku, pol v jezi ubere dolgih korakov proti domu, kjer trešči nedolžno piščalko v kot.

Sam pa pravi in govori: „Dobro bi bilo, da si grem kam hladit zateklo lice in bolno uho.“

Reče in gre. Gre in pride do visoke bilke.

„Nanjo splezam“, pravi, „da mi sveža sapica ohladi bolno, oh, morda počeno glavo“, pravi.

Pravi in pleza po bilki. Ko pa pripleza malo od tal, vidi na bilki viseti kosmat mehurček.

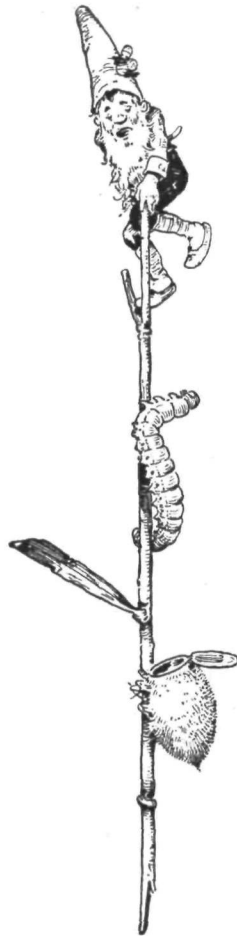
„Glej ga spaka“, zarentači, „v napotje mi je, da ne morem do vrha. Toda poizkusim vendarle.“

In oprime se mehurčka z vsemi močmi svojega bolnega telesca ter se srečno zavihiti preko njega in končno tudi brez nezgode pripleza prav do vrha.

Globoko se oddahne.

Oko mu veselo splava daleč naokrog, a pogled mu uide tudi v nižave. Tedaj pa ga prešine neopisen strah. Iz onega mehurčka je priplezala dolga in neusmiljena gosenica, ki se je vila naravnost proti Mihcu, da ga pozoblje vsega, kolikor ga je tičalo v hlačah in v koži. Obup se polasti nesrečnega možička. Stemni se mu pred očmi, da zatrepče po vsem telesu in telebne na tla . . .

* * *

Dolgo je ležal bolan doma. Ko pa je zopet ozdravil, je to svojo nezgodo natančno opisal v debeli knjigi. Meni pa je dovolil, da je povem tudi vam.

Simon Palček.

„Stara mamica pripoveduje.“

Današnja podoba na str. 149. nam kaže ljubo staro mamico v krogu njenih vnukov in vnukinj, ki jim pripoveduje lepe in zanimive pravljice in pripovedke. Vsak, kdor pozna svojo staro mater, ve, koliko čudovitih stvari zna pripovedovati. Pozimi, ko sedimo okolo toplo zakurjene peči, nas

razveseljuje njeno živahno pripovedovanje, pa tudi poleti smo ga veseli, ko nas in njo privabi gorko solncece pred hišo na cvetoči vrt. Ves svet se nam zdi mnogo lepši, kadar je ljuba stara mamica med nami. Saj je kot živa knjiga, ki ji nikoli ne poide snov in ki nikoli dovolj ne napripoveduje radovednim poslušalcem in poslušalkam.

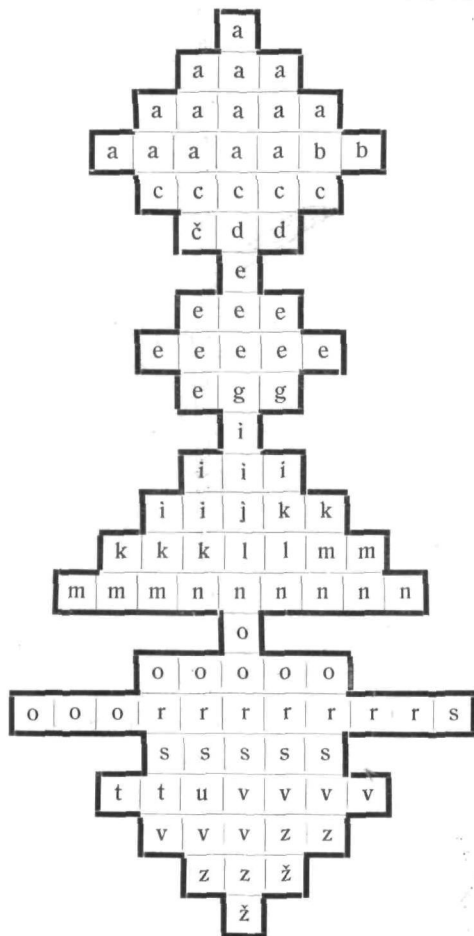
Besedna naloga.

Priobčil V. J.

Besede značijo:

1. soglasnik;
2. poljsko pripravo;
3. ubežnika;
4. star denar;
5. vrsto prsti;
6. moško krstno ime;
7. samoglasnik;
8. žensko krstno ime;
9. poljskega delavca;
10. slaščico;
11. soglasnik;
12. ruskega vladarja;
13. žensko krstno ime;
14. trg na Štajerskem;
15. pritok Ljubljane;
16. soglasnik;
17. branitelja domovine;
19. vrsto selišč;
20. nabiratelja malin;
21. kuhinjsko pripravo;
22. del našega obraza;
23. soglasnik.

Črke od zgoraj navzdol in v 18. vrsti od leve na desno povedo neki Prešernov verz.

Rešitev in imena rešilcev priobčimo v prihodnji številki.

Rešitev zastavice v podobah v šesti številki.

Največ sveta otrokom sliši Slave. (Prešeren: Krst pri Savici.)

Prav so jo rešili: Srečko Ferjančič, učenec v Ljubljani; Karla Kleč, učenka VI. razreda pri Sv. Jakobu v Ljubljani; Karel Kleč, učenec v Ljubljani; Lev Travner, učenec IV. razreda na vadnici v Ljubljani; Danila Mayr, Anica Mayr, Terezina Pasquotti v Kranju.